

Karol Künstler¹

Problematyka zagadnień prawnych rozstrzyganych przez Sąd Najwyższy w trybie art. 390 § 1 k.p.c. oraz art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. w kontekście udziału prokuratora – analiza na przykładzie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2018 r., sygn. III CZP 108/17

Streszczenie

Artykuł dotyczy udziału prokuratora w tzw. postępowaniu wpadkowym w przedmiocie rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości, które zostały przekazane do rozstrzygnięcia temu Sądowi przez sąd odwoławczy w trybie art. 390 § 1 k.p.c., albo przez sąd kasacyjny na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. W treści zaprezentowano instytucje związane z aktywnością Sądu Najwyższego sprowadzającą się do podejmowania uchwał rozstrzygających wątpliwości interpretacyjne w zakresie prawa cywilnego. W odniesieniu do instytucji pytań prawnych z art. 390 § 1 k.p.c. oraz art. 398¹⁷ § 1 k.p.c., autor wskazuje na istotny charakter rudymen tarnej przesłanki kierowania pytań prawnych do Sądu Najwyższego, czyli poważnych wątpliwości związanych z danym zagadnieniem prawnym. Następnie na konkretnym przykładzie sprawy o sygn. III CZP 108/17 zaprezentowano wagę problemów prawnych związanych z zagadnieniami rozstrzyganymi we wspomnianych trybach. Ponadto wskazano na dopuszczalność i przesłankowy charakter udziału prokuratora w tego typu postępowaniach, jego rolę oraz przykładową zawartość stanowiska prokuratora na przykładzie konkretnego postępowania.

Słowa kluczowe

Sąd Najwyższy, uchwała, zagadnienie prawne, instytucja pytań prejudycjalnych, postępowanie cywilne.

¹ Karol Künstler, Prokurator Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy, delegowany do Prokuratury Krajowej.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono zarys tytułowej problematyki wraz z egzemplifikacją działalności prokuratorskiej ściśle związanej z aktywnością orzeczniczą Sądu Najwyższego w kwestii rozstrzygania zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości.

Aktywność przejawiana w postępowaniach wpadkowych, których celem jest rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy zagadnień prawnych z zakresu prawa cywilnego, jest jedną z form działalności udziałem prokuratorów wykonujących obowiązki służbowe w Wydziale do spraw Cywilnych i Administracyjnych Prokuratury Krajowej.

Jednocześnie, przybierając formę pisemnych stanowisk, udział prokuratora w postępowaniach inicjowanych w ramach art. 390 § 1 k.p.c. oraz art. 398¹⁷ § 1 k.p.c., jest okazją, aby również pogląd Prokuratury na dane kwestie cywilistyczne, został przedstawiony i stał się dostrzegalny dla Sądu Najwyższego i pozostałych uczestników postępowania. Powody, dla których formułowane są przedmiotowe stanowiska stanowią konieczność ujednoczenia orzecznictwa oraz przesłanki z art. 7 k.p.c., tj. ochrona praworządności, interesu społecznego oraz praw obywateli.

Jak zobrazowano na przykładzie materii uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2018 r., sygn. III CZP 108/17, problematyka poruszana w ramach wydawałoby się postępowań ubocznych, głównie mających znaczenie dla konkretnej sprawy, na kanwie której dana wątpliwość prawna powstała, częstokroć staje się na tyle doniosła, że jak *ad casum*, staje się w obszarze prawa cywilnego fundamentem obrotu prawnego.

Rozstrzygnięcie zaś przez Sąd Najwyższy wątpliwości prawnych m.in. w trybach wyżej wymienionych staje się niejako okazją, aby pogląd swój na problemy jurydyczne wyraził i prokurator, posiłkując się tak doktryną, jak i orzecznictwem w danym przedmiocie.

Wstępnie zwrócić należy uwagę, że wymieniona aktywność Sądu Najwyższego przejawiana jest w dwojaki sposób.

I tak zgodnie z regulacją *stricte* dedykowaną funkcjonowaniu Sądu Najwyższego, tj. w myśl m.in. art. 83 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej zwaną ustawą o SN)², jeżeli w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni przepisów prawa będących podstawą ich orzekania, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub Prezes Sądu Najwyższego może, w celu zapewnienia jednolitości orzecznictwa, przedstawić wniosek o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu w składzie 7 sędziów lub innym odpowiednim składzie, tj. całej

² Tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 1904 ze zm.

danej Izby, dwóm lub większej liczbie Izb, albo też pełnemu składowi Sądu Najwyższego.

Zgodnie z art. 86 § 1 ustawy o SN rozstrzygnięcie danego zagadnienia prawnego następuje poprzez podjęcie uchwały.

Jak z wynika z brzmienia art. 83 § 1 ww. ustawy, inicjatywa uchwałodawcza znajduje się w tym wypadku po stronie organów własnych Sądu Najwyższego, zaś rozstrzygnięcie danej problematyki musi mieć charakter abstrakcyjny, czyli oderwany od realiów konkretnej sprawy. Ta okoliczność nie stoi w sprzeczności z tym, że wyłonienie się danego zagadnienia następuje w związku z napotkanymi wątpliwościami w konkretnej sprawie.

Inicjatywa podjęcia uchwały o charakterze abstrakcyjnym lokowana jest również, zgodnie z art. 83 § 2 ustawy o SN, po stronie m.in. Prokuratora Generalnego, który może złożyć wniosek o podjęcie uchwały celem ujednoczenia praktyki orzeczniczej.

Tym samym również i ten podmiot, przy założeniu wystąpienia przesłanki z art. 83 § 1, tj. ujawnienia się w orzecznictwie rozbieżności w wykładni przepisów prawa będących podstawą orzekania wymienionych w tym przepisie sądów, z jednoczesnym wystąpieniem motywacji w postaci działania w celu zapewnienia jednolitości orzecznictwa, może wystąpić z wnioskiem o wydanie przez Sąd Najwyższy uchwały o charakterze abstrakcyjnym.

Z kolei zgodnie z art. 82 § 1 ustawy o SN, Sąd ten w sytuacji powzięcia poważnych wątpliwości co do wykładni przepisów prawa będących podstawą wydanego rozstrzygnięcia przy rozpoznawaniu kasacji lub innego środka prawnego, może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów tego sądu.

W tym wypadku ewentualnie podjęta uchwała będzie miała charakter konkretny, a zatem wystąpi *in junctim* danej problematyki prawnej ze sprawą rozpatrywaną przez Sąd Najwyższy.

Dostrzegalnym jest *prima facie* różnica, co do przesłanki warunkującej w obu ww. sytuacjach aktywność Sądu Najwyższego. Na marginesie wspomnieć należy o odrębnej instytucji z art. 88 ustawy o SN, czyli odstąpienia przez jakikolwiek skład Sądu Najwyższego od zasady prawnej, której nie należy utożsamiać w szczególności z rozstrzygnięciem rozbieżności w wykładni przepisów prawa z art. 83 § 1 ustawy o SN. Skutkiem tego może być uzyskanie przez uchwałę usuwającą wymienione rozbieżności mocy zasady prawnej. Odstąpienie od niej nie będzie zatem usuwaniem wskazanych rozbieżności co do wykład-

ni, bo ta w konsekwencji podjęcia uchwały, następnie uzyskującej moc zasady prawnej, już nie występuje, lecz odrębnym *sui generis* aktem jurysdykcyjnym.

Przechodząc dalej wskazać należy, iż w zakresie rozstrzygnięcia problematyki abstrakcyjnej jest to wynikająca z dbałości o jednolitość orzeczniczą potrzeba uzyskania pewnego rozstrzygnięcia, wyważenia pomiędzy rozbieżnymi, a często przeciwstawnymi liniami orzeczniczymi. Co istotne, jako wystąpienie rozbieżności w orzecznictwie nie jest pojmowane odnotowanie jedynie pojedynczych, incydentalnych odstępstw od ugruntowanej linii orzeczniczej³. Nadmienić należy, że rozbieżność między orzecznictwem, a poglądami przyjętymi w literaturze przedmiotu nie może również być podstawą do wystąpienia z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego⁴.

Tym samym dojść należy do przekonania, że art. 83 ustawy o SN stanowi realizację celu wynikającego z art. 1 pkt 1 a) ustawy o SN, czyli zapewnienia zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych, w tym poprzez podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne.

Co istotne, cel ten pośrednio również jest osiągany poprzez działalność Sądu Najwyższego wymienioną w art. 82 ustawy o SN, bowiem niewątpliwie poważna wątpliwość co do wykładni przepisów praw będących podstawą wydanego rozstrzygnięcia może i często wynika z funkcjonowania dwóch przeciwstawnych linii orzecznich. Zatem uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, jak to *explicite* wynika z art. 82 § 1 ustawy o SN, ale również składów ustalonych na zasadzie art. 86 § 2 tej ustawy, tj. całej izby na skutek przedstawienia przez skład 7 sędziów zagadnienia prawnego w razie uznania przezeń, że znaczenie dla praktyki sądowej lub powaga występujących wątpliwości to uzasadnia; składowi dwóch lub większej liczby połączonych izb albo pełnemu składowi Sądu Najwyższego – w sytuacji, gdy uzna tak izba.

W tym miejscu, zważywszy na tematykę opracowania, zwrócić należy baczniejszą uwagę na przesłankę wymienioną w art. 82 § 1 ustawy o SN, warunkującą przedstawienie zagadnienia prawnego w ramach rozpoznawania konkretnego środka prawnego przez Sąd Najwyższy, a zatem

³ K. Szczucki, Ustawa o Sądzie Najwyższym. Komentarz, wyd. II, WKP 2021, komentarz do art. 83, teza 3; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2015 r., sygn. I KZP 10/15, OSNKW 2015, nr 11 poz. 89.

⁴ K. Szczucki, Ustawa o Sądzie Najwyższym..., komentarz do art. 83, teza nr 4; uchwała SN z dnia 29 października 2012 r., sygn. I KZP 17/12, OSNKW 2012, nr 12, poz. 123.

w ramach jednej z odsłon orzecznictwa uchwałodawczego charakteru *in concreto*. Mianowicie z ww. przepisu wynika, że Sąd Najwyższy w przytoczonych tamże warunkach ma powziąć poważne wątpliwości co do wykładni przepisów prawa będących podstawą wydanego rozstrzygnięcia i wskutek tego przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi 7 sędziów tego sądu.

Pytanie prawne zadane w trybie art. 82 § 1 ustawy o SN w obecnym stanie prawnym może dotyczyć przepisów, które stały się podstawą wydania orzeczenia kwestionowanego przy pomocy wymienionych w tym przepisie środków prawnych, nie zaś wszystkich przepisów mających zastosowanie w danej sprawie. Przykładowo, w trybie tym nie można zadać pytania prawnego dotyczącego wykładni przepisu o charakterze procesowym, który będzie ewentualnie zastosowany w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wywołanego wniesionym ww. środkiem prawnym. W tym zakresie występuje zatem ograniczenie zakresu, którego dotyczyć mogą poważne wątpliwości.

Ponadto zwrócić należy uwagę, że w trybie art. 82 § 1 ustawy o SN można przedstawić zagadnienie prawne związane z wykładnią każdego przepisu prawa, stanowiącego podstawę wydanego rozstrzygnięcia, a zatem nie tylko rangi ustawowej (*a contrario* m.in. do art. 390 § 1 k.p.c.).

Jak podkreśla się w piśmiennictwie przedmiotu⁵ warunkiem sformułowania pytania prawnego w trybie art. 82 § 1 ustawy o SN, nie jest wystąpienie jakichkolwiek wątpliwości co do ww. kwestii, lecz tylko do poważnych, a więc takich, które biorą się „m.in. z wiedzy, doświadczenia, umiejętności krytycznego spojrzenia na każdą wypowiedź”⁶.

W orzecznictwie⁷ również odniesiono się do skali wątpliwości towarzyszących wykładni danego przepisu prawa, będącego podstawą wydanego rozstrzygnięcia, zwracając uwagę, na różnicę wagi napotkanych problemów interpretacyjnych przez sąd odwoławczy w trybie art. 441 k.p.k.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że w odróżnieniu od wspomnianej regulacji z art. 441 § 1 k.p.k. wskazującej wymóg zasadniczej wykładni ustawy jako przesłankę sformułowania zagadnienia prawnego przedstawianego do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, regulacja cywilnoprawna dotycząca analogicznego przedmiotu, tj. art. 390

⁵ K. Szczucki..., komentarz do art. 82, teza 5.

⁶ K. Szczucki..., komentarz do art. 82, teza 5, za M. Pilarską-Gumny, Konkretnie pytania prawne do Sądu Najwyższego w sprawach karnych, *Ius Novum* 2013, nr 2, s. 69.

⁷ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2020 r., sygn. II DZP 3/20, LEX nr 3068824.

§ 1 k.p.c., przewiduje, podobnie jak art. 82 § 1 ustawy o SN, jako warunek przedstawienia pytania prawnego Sądowi Najwyższemu, wystąpienie zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości. Dodać należy, że w taki sam sposób ujęto przesłankę przedstawienia zagadnienia prawnego w trybie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. przez Sąd Najwyższy rozpoznający skargę kasacyjną.

Wylania się zatem w tym miejscu pewien problem interpretacyjny.

W przytoczonej literaturze i orzecznictwie, ale w kontekście uprawnień sądu pytającego wynikającego w sprawach karnych z art. 441 k.p.k., sformułowano tezę, że skala wątpliwości odnoszących się do wykładni danego przepisu, a warunkujących możliwość wystąpienia z pytaniem prawnym o rozstrzygnięcie danego zagadnienia, ma różnić się w zależności od tego, czy zagadnienie formułuje sąd odwoławczy, czy też Sąd Najwyższy. Czy zatem na gruncie art. 390 § 1 k.p.c., wobec literalnie tożsamego sformułowania przesłanki przedstawienia zagadnienia prawnego jak w art. 82 § 1 ustawy o SN i w art. 398¹⁷ § 1 k.p.c., lecz pomimo tego, również jak w sposób analogiczny jak w relacji art. 82 § 1 ustawy o SN z art. 441 § 1 k.p.k. zachodzi różnica w skali wątpliwości interpretacyjnych uzasadniających przedstawienie zagadnienia prawnego z jednej strony przez sąd odwoławczy, z drugiej zaś przez Sąd Najwyższy.

Zgodnie z poglądami wyrażonymi w literaturze przedmiotu⁸ art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. postrzegany jest jako odpowiednik art. 82 § 1 ustawy o SN.

Jednocześnie doktryna wskazuje, że art. 398¹⁷ k.p.c. jest odpowiednikiem art. 390 k.p.c.⁹

Powyższe wskazywałoby na utożsamienie wagi przesłanki „poważnych wątpliwości interpretacyjnych” tak w art. 398¹⁷ § 1 k.p.c., jak i w art. 390 § 1 k.p.c. Przemawia za tym identyczne literalne jej brzmienie, co z kolei w myśl dyrektywy wykładni *lege non distinguente nec nostrum distinguere*, przemawia za spójnym postrzeganiem wspomnianego warunku.

Dodatkowo w literaturze przedmiotu zwrócono uwagę na interesujący aspekt funkcjonalności przepisu art. 390 k.p.c. Mianowicie wyrażono pogląd, iż instytucja ta ma m.in. zapobiegać ujemnym skutkom

⁸ Tak m.in. M. Manowska, (w:) M. Manowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1–477 (16), wyd. IV, WKP 2021, komentarz do art. 398¹⁷, teza 1, T. Wiśniewski, (w:) T. Wiśniewski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367–505(39), WKP 2021, komentarz do art. 398¹⁷ teza nr 4.

⁹ T. Ereciński, (w:) T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, WK 2016, komentarz do art. 398¹⁷, teza 1.

ograniczenia dopuszczalności zaskarżania niektórych rodzajów orzeczeń sądów drugiej instancji w drodze skargi kasacyjnej¹⁰. A zatem w sprawach niekasacyjnych umożliwia on mimo tego przejawienie przez Sąd Najwyższy aktywności zmierzającej do zapewnienia prawidłowości i spójności orzecznictwej. W tym znaczeniu, zwłaszcza do czasu wejścia w życie instytucji skargi nadzwyczajnej, była to jedyna forma swoistej ingerencji Sądu Najwyższego w procedowanie w danej sprawie, czy też ściślej – wpływ na prawomocne rozstrzygnięcie w danej sprawie, w sprawach niekasacyjnych.

Stąd też dalej wnioskując, skoro art. 390 § 1 k.p.c. był wówczas jedyną podstawą do uzyskania w danej sprawie tzw. niekasacyjnej poglądu Sądu Najwyższego na daną materię prawną, to okoliczności warunkujące wystąpienie z pytaniem prawnym winny być rozumiane podobnie, jak te wskazujące na celowość przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, w tych sprawach, gdzie było to dopuszczalne. Tamże z kolei, czyli w art. 398⁹ § 1 k.p.c., w pkt 2 wymienia się m.in. istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Zatem dostrzegalnym jest, iż w obu wskazanych przepisach, tj. w art. 390 § 1 k.p.c. oraz w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ustawodawca posłużył się sformułowaniem „poważnych wątpliwości”, tyle, iż w tym ostatnim w odniesieniu do przepisów prawnych budzących je, nie zaś do zagadnienia prawnego.

W tym wypadku zwrócić należy uwagę na pogląd, że art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nawiązuje do brzmienia m.in. art. 59 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym¹¹ (dalej zwaną dawną ustawą o SN)¹². Przepis ten od obecnie funkcjonującego art. 82 § 1 ustawy o SN różnił się ujęciem przesłanki wystąpienia z pytaniem prawnym, bowiem wskazywał na występowanie poważnych wątpliwości co do wykładni prawa, nie zaś co do przepisów prawa będących podstawą wydanego rozstrzygnięcia. Tym samym odpowiadał szerszemu desygnatowi, jednak w kwestii wagi potencjalnych wątpliwości obie wskazane jednostki redakcyjne należy rozumieć w sposób tożsamy. Z powyższego można wyciągnąć wniosek, że sformułowanie z art. 398⁹

¹⁰ T. Wiśniewski, (w:) T. Wiśniewski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367–505(39), WKP 2021, komentarz do art. 390, teza 3.

¹¹ Tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.

¹² T. Ereciński, (w:) T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze. wyd. V, WK 2016, komentarz do art. 398⁹ k.p.c., teza 5.

§ 1 pkt 2 k.p.c. w postaci „przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości” traktuje o wadze dostrzegalnych problemów interpretacyjnych tożsamej z tą wspomnianą w art. 59 dawnej ustawy o SN i współcześnie, art. 82 § 1 ustawy o SN.

Przypomnieć należy, że sformułowanie „poważne wątpliwości” wykorzystano również w konstruowaniu przesłanki przedstawienia zagadnienia prawnego przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznawania skargi kasacyjnej, w art. 398¹⁷ § 1 k.p.c.

Czy w związku z tym waga danego problemu prawnego może być odmiennie pojmowana na gruncie art. 390 § 1 k.p.c. i art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. Wydaje się, iż na to pytanie należy udzielić odpowiedzi przeczącej. Z wyżej przedstawionego rozumowania wynika bowiem, że pojęcie „poważnych wątpliwości” w toku wykładni literalnej, systemowej oraz funkcjonalnej nie należy interpretować w sposób odmienny, w zależności od tego, stwierdzając wprost, na jakim etapie dana sprawa cywilna pozostaje.

Odmienne zatem od przyjmowanego w sprawach karnych, tj. w relacji art. 441 k.p.k. do art. 82 § 1 ustawy o SN różnego stopnia powagi występującego w sprawie zagadnienia prawnego, w odniesieniu do procedowania w sprawach cywilnych waga problemu, aby stała się przedmiotem deliberacji przed Sądem Najwyższym, w każdym przypadku musi być w takim samym stopniu doniosła, czyli sformułowanie „poważne wątpliwości” w każdym przypadku pojmować należy w jeden i ten sam sposób. Różnica występuje jedynie w etapie postępowania. Tej samej wagi wątpliwości stają się zatem udziałem sądu pytającego, jeśli pozostać przy art. 390 § 1 k.p.c., elementem tzw. przedsądu kasacyjnego, gdy mowa o art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., i wreszcie Sądu Najwyższego rozpoznającego daną skargę kasacyjną, jak w art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. W tym wypadku prymat wykładni językowej, przy wzięciu pod uwagę znaczenia art. 390 § 1 k.p.c., zwłaszcza dawnego, dla spraw „tzw. niekasacyjnych”, wyklucza przyjmowanie przez analogię rozumowania odnoszącego się do różnej wagi wątpliwości co do wykładni w sprawach karnych, porównując art. 441 k.p.k. oraz art. 82 § 1 ustawy o SN.

Zasadniczo zwrócić również należy uwagę na to, że poważne wątpliwości towarzyszące zagadnieniu prawnemu oznaczają konieczność sformułowania go ogólnie, w sposób nieprowadzący do rozstrzygnięcia konkretnej sprawy. Przy tym pojęcie „poważnych wątpliwości” winno być interpretowane szeroko, przez wzgląd na to, iż instytucja pytań prawnych jest przede wszystkim środkiem prewencyjnym z punktu widzenia zapo-

biegania uprawomocnieniu się wadliwych orzeczeń sądowych¹³. A zatem przedmiotowe sformułowanie winno być pojmowane jako obiektywnie występujące (milczenie doktryny i orzecznictwa, albo ich rozbieżność), ale też subiektywnie (z punktu widzenia sądu II instancji)¹⁴.

Przy tym ogólność sformułowania pytania prawnego ma na celu umożliwienie Sądowi Najwyższemu udzielenia odpowiedzi uniwersalnej, niezastępującej orzeczenia w danej sprawie¹⁵.

Powaga wątpliwości wywołanych danym zagadnieniem prawnym rozumiana jest również wprost jako ich istotność oraz zasadniczość dla wyniku sprawy¹⁶.

Zwracając uwagę na cel instytucji rozstrzygania przez Sąd Najwyższy pytań prawnych, wskazać należy, że jest to zapewnienie prawidłowej wykładni i doprowadzenie do jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych, o czym wcześniej już wspomniano.

Dodatkowo, w przypadku rozstrzygnięć zagadnień prawnych Sądu Najwyższego *in concreto* jest dopuszczalne jedynie, gdy istnieje rzeczywista potrzeba wyjaśnienia wątpliwości. Jest tak tylko wtedy, gdy od rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego zależy rozstrzygnięcie sprawy. Musi zatem wystąpić związek przyczynowy między przedstawionym zagadnieniem prawnym, a podjęciem decyzji w sprawie, w której powstały poważne wątpliwości¹⁷. Zacytowane orzeczenie odnosiło się wprost do regulacji z art. 390 § 1 k.p.c., niemniej jednak wybrzmiewa ono w sposób uniwersalny, dość aby postrzegać je w sposób analogiczny choćby do instytucji z art. 398¹⁷ § 1 k.p.c.

W innych judykatach Sąd Najwyższy zwraca uwagę na dość częste problemy przy formułowaniu pytań prawnych, tj. przykładowo sprowadzające się do rozstrzygnięcia wątpliwości faktycznych albo dotyczących aktu subsumpcji¹⁸, zapytania o sposób rozstrzygnięcia sprawy¹⁹ oraz

¹³ T. Ereciński..., komentarz do art. 390 k.p.c., teza 4.

¹⁴ T. Ereciński..., komentarz do art. 390, teza 4.

¹⁵ T. Wiśniewski, (w:) T. Wiśniewski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367–505(3), WKP 2021, komentarz do art. 390, teza 2.

¹⁶ T. Wiśniewski..., komentarz do art. 390, teza 1.

¹⁷ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 r., sygn. III CZP 17/11, LEX nr 897708; Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 stycznia 2011 r., sygn. III CZP 110/10, LEX nr 736483.

¹⁸ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2018 r., sygn. III CZP 97/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 12.

¹⁹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2016 r., sygn. III CZP 22/16, LEX nr 2122491; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2007 r., sygn. III UZP 1/07, OSNP 2008, nr 3–4, poz. 49.

w sposób wskazujący na chęć uzyskania afirmacji danego, z góry przyjętego poglądu prawnego²⁰.

W postępowaniu przed Sądem Najwyższym, zainicjowanym w trybie art. 390 § 1 k.p.c. zgłosić udział może prokurator, niewystępujący w danej sprawie na prawach strony. Następuje to w myśl art. 7 k.p.c. w zw. z art. 60 § 1 k.p.c., ze względu na wystąpienie samodzielnie ocenianych przez prokuratora przesłanek jego udziału w postaci konieczności ochrony praworządności, praw obywateli, czy też interesu społecznego.

Dopuszczalność powyższego wynika również z art. 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze²¹ (dalej zwaną ustawą o prokuraturze), odnoszącego się do bardziej generalnego ujęcia problematyki udziału prokuratora w postępowaniach, w tym nie tylko sądowych, z zastrzeżeniem niewystąpienia w tej kwestii wyraźnego ustawowego zakazu.

Jednocześnie zgodnie z art. 17 § 2 ustawy o prokuraturze, do podstawowych zadań Prokuratury Krajowej należy również zapewnienie udziału prokuratora w postępowaniach m.in. przed Sądem Najwyższym. Zatem to prokurator pełniący obowiązki służbowe (zarówno prokurator Prokuratury Krajowej, jak i prokurator tamże delegowany, zgodnie z art. 85 § 3 ustawy o SN) bierze udział w postępowaniu w przedmiocie rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, przedstawionego w trybie art. 390 § 1 k.p.c.

Z kolei podmiotem mającym uprawnienie do zgłoszenia udziału w postępowaniu wywołanym przekazaniem na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. zagadnienia prawnego przez Sąd Najwyższy rozpoznający skargę kasacyjną jest Prokurator Generalny. Udział ten w sposób analogiczny następuje na zasadzie art. 7 k.p.c. w zw. z art. 60 § 1 k.p.c. W taki też sposób możliwe jest zgłoszenie przez Prokuratora Generalnego udziału w samym postępowaniu kasacyjnym zainicjowanym skargą innego podmiotu od prawomocnego orzeczenia Sądu II instancji co do istoty w sprawie, w której prokurator nie brał udziału na prawach strony. Zgłoszenie to ma charakter niezależny od skorzystania przez Sąd Najwyższy z uprawnienia wynikającego z art. 398⁸ § 1 k.p.c., tj. zwrócenia się o przedstawienie w sprawie stanowiska Prokuratora Generalnego, co może skutkować zgłoszeniem przezeń udziału w postępowaniu, a jest zależne wyłącznie od jego decyzji.

²⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2016 r., sygn. III CZP 75/16, LEX nr 223721.

²¹ Tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 2147 ze zm.

Dodać jednakże należy, że kwestia dopuszczalności udziału Prokuratora Generalnego w każdej sprawie kasacyjnej budzi jednak kontrowersje w doktrynie²².

Niezależnie od powyższego i w zakresie w jakim należy analogicznie traktować dopuszczalność udziału Prokuratora Generalnego w samym postępowaniu kasacyjnym, gdzie w relewantnym postępowaniu przed sądami powszechnymi nie brał udziału prokurator, koniecznym jest wskazanie, że co do samego postępowania zainicjowanego w trybie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. wydaje się, iż samoistną i wystarczającą podstawą możliwości zgłoszenia udziału przez ten podmiot jest norma z art. 85 § 1 i 2 ustawy o SN. Wskazane jednostki redakcyjne formułują obowiązek zawiadomienia Prokuratora Generalnego *explicite* o posiedzeniu pełnego składu Sądu Najwyższego lub składu izby albo połączonych izb, zaś pośrednio²³ o posiedzeniu mniej licznych osobowo składów Sądu Najwyższego. Takie zaś ujęcie wskazanej kwestii daje Prokuratorowi Generalnemu możliwość zgłoszenia udziału, a co za tym idzie przedstawienia swego stanowiska, w każdym postępowaniu inicjowanym w trybie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c.

Na zasadzie art. 85 § 3 ustawy o SN w posiedzeniu Sądu Najwyższego w ww. kategorii spraw, w zastępstwie Prokuratora Generalnego może brać udział również prokurator Prokuratury Krajowej lub prokurator innej jednostki organizacyjnej prokuratury, delegowany do wykonywania czynności w Prokuraturze Krajowej.

W tym miejscu wskazać należy, że instytucja z art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu wywołanym złożeniem skargi nadzwyczajnej, tj. na zasadzie art. 95 pkt 1 ustawy o SN. W tego rodzaju sprawach Prokurator Generalny ma zatem również możliwość zgłoszenia udziału w postępowaniach odrębnych sprowadzających się do przedstawienia zagadnienia prawnego powiększonemu składowi Sądu Najwyższego, w sytuacji wyłonienia się takowego zagadnienia budzącego poważne wątpliwości przy okazji rozpoznawania skargi nad-

²² Przeciwnego zdania z uwagi na szczególny charakter regulacji z art. 398⁸ k.p.c. względem art. 7 k.p.c. i art. 60 § 1 k.p.c. są T. Ereciński, (w:) T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, WK 2016, komentarz do art. 398⁸ k.p.c., teza 5; M. Manowska, (w:) M. Manowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1–477 (16), wyd. IV, WKP 2021, komentarz do art. 398⁸ k.p.c.; postawę aprobującą przejawiał M. Wójcik, (w:) A. Jakubicki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1–729), LEX/el. 2019, komentarz do art. 398⁸ k.p.c., teza 2.

²³ K. Szczucki, (w:) Ustawa o Sądzie Najwyższym. Komentarz, wyd. II, WKP 2021, komentarz do art. 85, teza 1.

zwyczajnej, nawet jeśli Prokurator Generalny nie wywodził tego środka prawnego w danej sprawie.

Przechodząc od zagadnienia formalnej dopuszczalności zgłoszenia udziału do determinantów zgłoszenia udziału w konkretnych postępowaniach w praktyce, podnieść należy, że stanowiska prokuratorskie w kwestii rozpatrywanych przez Sąd Najwyższy zagadnień prawnych są prezentowane w szerokim spektrum spraw, z uwzględnieniem szczególnej wagi danego zagadnienia dla praktyki prokuratorskiej oraz obrotu cywilnoprawnego.

Jednym z głównych obszarów, na których koncentruje się wzmiankowana aktywność, pozostaje tematyka relacji instytucji właściwych prawu karnemu oraz prawu cywilnemu, a zatem również problematyka dualistycznego postrzegania danego zachowania jako czynu zabronionego przez ustawę karną i jednocześnie jako zachowania, którego następstwem jest cywilnoprawna odpowiedzialność deliktowa.

Tytułem przykładu można tutaj wskazać na sprawę Sądu Najwyższego o sygn. III CZP 108/17, gdzie w trybie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. rozstrzygano zagadnienie prawne o następującej treści:

„Czy art. 442¹ § 2 k.c. ma zastosowanie, gdy wobec ustalonego sprawcy czynu niedozwolonego, ponoszącego odpowiedzialność na podstawie art. 436 § 1 k.c., zachodzą okoliczności wskazane w art. 31 § 1 k.k., które stanowiły podstawę umorzenia postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.”

Rozważana kwestia ma doniosłe znaczenie dla praktyki dochodzenia roszczeń z deliktu, co do którego co najmniej po stronie przedmiotowej nie tyle potwierdzono charakter zbrodni, czy też występku, ale takowego charakteru definitywnie nie wykluczono. Takie ujęcie ściślej odpowiada jednak wzajemnej, bazowej niezależności postępowań cywilnego i karnego. Literalnie z art. 442¹ § 1 i 2 k.c. wynika, że ustalenie przestępnego charakteru deliktu na potrzeby tego przepisu określa, czy długość terminu przedawnienia roszczeń zeń wynikających wynosić będzie lat 20, czy też maksymalnie 10 od daty popełnienia czynu.

Powyższe ma również i znaczenie, że podobnie jak miało to miejsce na gruncie ustaleń faktycznych przedmiotowej konkretnej sprawy, determinuje również doniosłość w czasie roszczeń kierowanych przez poszkodowanego danym czynem niedozwolonym wobec ubezpieczyciela w świetle art. 819 § 3 k.c. w zw. z art. 442¹ § 2 k.c.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia z dnia 25 maja 2018 r. stanowiącego pozytywną odpowiedź na wskazany w przytoczonym wyżej pytaniu prawnym dylemat, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na kwestię, czy

wobec prawomocnego postanowienia sądu umarzającego postępowanie karne na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. sąd rozstrzygający o roszczeniu odszkodowawczym w postępowaniu cywilnym może samodzielnie ustalić, czy szkoda wynikła ze zbrodni albo występku, o których mowa w art. 442¹ § 1 2 k.c. oraz skoncentrował się na ujmując to wprost – na ile czyn, wobec którego toczące się postępowanie karne umorzono z powołaniem się na ww. podstawę prawną odpowiada desygnatowi pojęcia przestępstwa w rozumieniu art. 442¹ § 2 k.c., tj. na potrzeby ustalenia długości terminu przedawnienia dochodzenia roszczeń z nim związanych.

Sąd Najwyższy w przedmiotowej sprawie, z powołaniem się na treść uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1967 r., sygn. III PZP 34/67 wskazał, że sąd cywilny nie jest związany ustaleniami i oceną sądu w postępowaniu karnym, w którym nie doszło do skazania, może zatem dokonać własnych, odmiennych ustaleń w tym zakresie. Na marginesie podnieść należy, że już racjonalna wykładnia, ale i dosłowne brzmienie art. 11 k.p.c. wskazującego na związanie sądu cywilnego wyrokiem skazującym sądu karnego co do popełnienia danego przestępstwa, sekundują temu pogładowi.

Nadto trafnie Sąd Najwyższy w uzasadnieniu przedstawionej uchwały podniósł, iż przesłanką stosowania art. 442¹ § 2 k.c. nie jest stwierdzenie zbrodni lub występku wyrokiem karnym, lecz potrzeba zbadania skutków cywilnoprawnych, których to z kolei przesłankę stanowi przestępność czynu wyrządzającego szkodę. Zatem w tym wypadku Sąd Najwyższy przywołał autonomiczność postępowania cywilnego względem czynności karnoprosesowych wręcz ich, wynikającą z art. 11 k.p.c., dychotomię. W tym miejscu wskazać jednak należy za Sądem Apelacyjnym w Łodzi²⁴, że kognicją sądu cywilnego objęte jest badanie, czy źródłem szkody było przestępstwo w prawnokarnym rozumieniu, ale tylko w wypadku braku przesądzenia tej okoliczności przez uprawnione do tego organy w postępowaniu karnym i tylko w kontekście oceny upływu terminu przedawnienia roszczeń cywilnoprawnych oraz w razie tego konieczności wynikającej z nieustalenia sprawcy czynu²⁵, czy też nieprzeprowadzenia postępowania karnego

²⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 maja 2021 r., sygn. I ACa 229/21, LEX nr 3262155.

²⁵ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2013 r., sygn. III CZP 50/13, OSNC 2014, nr 4, poz. 35.

w ogóle²⁶ oraz, co jest rezultatem analizowanej uchwały, w sytuacji umorzenia postępowania karnego ze względu na niepoczytalność sprawcy. Przypomnieć w tym miejscu należy, że uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1967 r., sygn. III PZP 34/67 przewidywała dużo większą swobodę sądu cywilnego w kwestii czynienia ustaleń co do przestępności danego czynu przy dokonywaniu oceny upływu terminu przedawnienia roszczeń. Naówczas w sytuacji uniewinnienia danej osoby w postępowaniu karnym, umorzenia postępowania karnego wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego, czy też wobec nieudowodnienia winy, orzeczenie takie było jednym z dowodów, który sąd cywilny winien wziąć pod uwagę czyniąc własne ustalenia w sprawie.

Dalej Sąd zwrócił uwagę na zarysowującą się tendencję w kierunku oderwania wydłużonego terminu przedawnienia przewidzianego w art. 442¹ § 2 k.c. od karnoprawnej koncepcji przestępstwa, co zwięźle zostało uzasadniane koncepcją zakładającą ustalenie przestępności czynu przy jednoczesnym braku ustalenia jego sprawcy.

Nieustalenie bowiem sprawcy czynu, a przyjmowanie jego przestępnego charakteru, jak wynika to z zaprezentowanego wyводу, stanowi zjawisko właściwie wręcz tożsame z sytuacją odpowiadającą karnoprosesowej reakcji przewidzianej w art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k., tu bowiem choć sprawca z konieczności pozostaje ustalony, to aspekt podmiotowości przestępstwa i jego strony przedmiotowej w ujęciu materialnoprawnym wyklucza przyjęcie zaistnienia przestępstwa.

Jak przedstawiono to w analizowanym uzasadnieniu, cywilna odpowiedzialność deliktowa wysuwa na pierwszy plan osobę poszkodowanego i konieczność naprawienia szkody. Można zatem powiedzieć, że przez wzgląd na brak dominacji w Kodeksie cywilnym systemu odpowiedzialności opartej na zasadzie winy, wprost ze znacznymi koncesjami na rzecz reguły ryzyka i słuszności, wskazać należy, że osoba sprawcy ma co do zasady w ramach odpowiedzialności deliktowej znaczenie drugorzędne wobec samego deliktu. Tym samym prawu deliktowemu bliżej do koncepcji w naukach penalnych nazywanej prawem karnym czynu, niżli prawem karnym sprawcy.

Powyższe koresponduje z kolejną konstatacją Sądu w przedmiotowej sprawie, że kwalifikowanie danego czynu stanowiącego źródło szkody w celu określenia terminu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego, nie jest związane z procesem podejmowania represji

²⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., sygn. II UKN 633/00, OSNP 2003, nr 17, poz. 422.

karnej wobec sprawcy, lecz realizacją jego odpowiedzialności deliktowej. W ten sposób, jak zauważa Sąd Najwyższy, dochodzi do obiektywizacji wykorzystanych w redakcji art. 442¹ § 2 k.c. pojęć „zbrodnia”, „występek” i „przestępstwo”.

Sąd obiektywizacja kwalifikacji czynu decydującego o stosowaniu wydłużonego terminu przedawnienia deliktowych roszczeń odszkodowawczych, także w związku z niemożnością przypisania winy z powodu istnienia okoliczności wymienionych w art. 31 § 1 k.k. pozostaje tendencją prawidłową. Natomiast dopuszczenie do odmiennego traktowania sytuacji braku ustalenia w ogóle sprawcy danego czynu, a mimo to przyjmowania jego przestępczości i właśnie sytuacji, w której sprawca danego czynu jest ustalony, lecz jego odpowiedzialność prawno-karna pozostaje wyłączona z uwagi na niepoczytalność, byłoby sprzeczne z regułami wnioskowania, w tym *ad minori ad maius*.

A zgodnie choćby z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2013 r., sygn. III CZP 50/13 roszczenie pokrzywdzonego o naprawienie szkody, wynikłej ze zbrodni lub występkę, wyrządzonej w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, których tożsamości nie ustalono²⁷, przedawnia się na podstawie art. 442¹ § 2 k.c.

Jednocześnie Sąd Najwyższy w uzasadnieniu przedmiotowej uchwały zwrócił uwagę, że wydłużenie terminu przedawnienia z art. 442¹ § 2 k.c. nie stanowi rodzaju sankcji dla sprawcy deliktu, lecz ma na celu ochronę poszkodowanych dotkniętych kwalifikowaną ingerencją w dobra prawnie chronione. Zatem nie służy ono represji i jest jednolite bez względu na funkcjonujące w prawie karnym, zgodnie z art. 101 § 1 k.k. związanie długości przedawnienia z zagrożeniem karą.

Powyższa argumentacja przyjęta przez Sąd Najwyższy jako uzasadnienie dla uchwały z dnia 25 maja 2018 r., sygn. III CZP 108/17 zasadniczo odpowiadała pogładowi przedstawionemu w tej sprawie w stanowisku prokuratorskim²⁸.

Tamże zwrócono uwagę na kwestię obiektywizacji pojęcia przestępstwa zawartego w art. 442¹ § 2 k.c., sprowadzając jego desygnat do

²⁷ Patrz również: art. 98 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 109a ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.).

²⁸ Stanowisko prokuratorskie w sprawie o sygn. III CZP 108/17 Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. PK IV Zpc 30.2017 Prokuratury Krajowej.

zachowań, które w swojej stronie przedmiotowej odpowiadają czynom stypizowanym w części szczególnej Kodeksu karnego oraz pozostałych ustaw karnych.

Dodatkowo prokurator wskazał na irrelewantność cech podmiotowych sprawcy deliktu, tj. konieczności jego zawinienia w działaniu, czy też zaniechaniu. Wyeksponowano także cel funkcjonowania regulacji odpowiedzialności deliktowej, tj. zrekompensowanie szkody, nie zaś represjonowanie sprawcy.

Dostrzeżono również okoliczność tego, że ewentualnie przyjmowany krótszy termin dochodzenia roszczeń z art. 442¹ § 1 k.c., wobec ustalenia wskutek przeprowadzenia szeregu czasochłonnych czynności dowodowych podstaw do umorzenia postępowania przygotowawczego z uwagi na stwierdzenie u podejrzanego niepoczytalności w czasie popełnienia czynu zabronionego, jest niewystarczający z punktu widzenia interesu poszkodowanego.

Podobnie jak w sprawie o sygn. III CZP 108/17, Sąd Najwyższy również w sprawach o sygn. III CZP 116/17 oraz III CZP 117/17 podjął także w dniu 25 maja 2018 r. uchwały o tożsamej treści, tj. wskazujące na zastosowanie wspomnianego art. 442¹ § 2 k.c. do sytuacji, gdy wobec sprawcy czynu niedozwolonego, ponoszącego odpowiedzialność na podstawie art. 436 § 1 k.c. zachodzą okoliczności wskazane w art. 31 § 1 k.k., które stanowiły podstawę umorzenia postępowania karnego na zasadzie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

Takie też stanowisko zajął Sąd Najwyższy w późniejszych judykatach²⁹.

Przyjęty w ww. postępowaniach pogląd prawny na obowiązywanie art. 442¹ § 2 k.c., w kontekście dochodzenia roszczeń wynikających z czynu niedozwolonego, wobec którego sprawcy tego czynu umorzono postępowanie karne na zasadzie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na niepoczytalność określoną w art. 31 § 1 k.k., jest obecnie dominujący w orzecznictwie, zaś rozstrzygnięcie prezentowanego zagadnienia prawnego w trzech ww. uchwałach z dnia 25 maja 2018 r. wydaje się stanowić jego ugruntowanie na przyszłość.

²⁹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2019 r., sygn. I CSK 535/18, LEX nr 2647172 oraz w wyrokach z dnia 9 listopada 2018 r., wydanych w sprawach o sygn. V CSK 590/16, LEX nr 2577472 i V CSK 591/16, LEX nr 2577473. Przy tym wskazać należy, że w sprawie o sygn. V CSK 591/16 Sąd Najwyższy wydał wyrok po uprzednim rozstrzygnięciu przedstawianego zagadnienia prawnego w sprawie o sygn. III CZP 108/17, OSNC 2018, nr 12, poz. 111, zaś w sprawie o sygn. V CSK 590/16, po analogicznym rozstrzygnięciu podjętym w sprawie o sygn. III CZP 116/17, OSNC 2018, nr 12, poz. 112.

Tytułem podsumowania wskazać należy, że z przedstawionego przykładu wynika, iż udział prokuratora ma miejsce w sprawach, w których rozstrzygane są zagadnienia prawne w trybie art. 390 § 1 k.p.c. oraz art. 398¹⁷ § 1 k.p.c., o znacznej społecznej doniosłości. W sprawie o sygn. III CZP 108/17, podjęta w dniu 25 maja 2018 r. przez Sąd Najwyższy uchwała stanowiła przejaw opowiedzenia się po stronie poszkodowanych czynami niedozwolonymi, odpowiadającymi w swych znamionach strony przedmiotowej czynom stypizowanym w ustawodawstwie karnym. Zaproponowana bowiem wykładnia użytych w art. 442¹ § 2 k.c. pojęć występku, zbrodni i przestępstwa nastąpiła w sposób odmienny, aniżeli ta funkcjonująca na gruncie prawa karnego, tj. z pominięciem w strukturze tych pojęć podmiotu oraz strony podmiotowej. Ma to ten skutek, iż umożliwia poszkodowanemu dochodzenie zadośćuczynienia oraz odszkodowania pomimo, iż postępowanie karne toczące się przeciwko sprawcy deliktu zostało umorzone.

I w ten właśnie sposób na gruncie analizowanej sprawy dostrzegalnym jest udzielenie przez Sąd Najwyższy, a także w stanowisku prokuratorskim w sprawie, prymatu interesowi poszkodowanego.

**Legal issues decided by the Supreme Court
under Article 390(1) or Article 398¹⁷(1)
of the Code of Civil Procedure
in the context of prosecutor participation:
analysis with the Supreme Court resolution
of 25 May 2018,
ref. no. III CZP 108/17, serving as an example**

Abstract

This paper deals with the participation of a prosecutor in secondary proceedings seeking the Supreme Court's decision on legal issues that raise serious doubts, which issues have been referred to the Court by an appellate court under Article 390(1) of the Code of Civil Procedure, or by a court of cassation under Article 398¹⁷(1) of the Code of Civil Procedure. Measures connected with the Supreme Court's activity, which comes down to adopting resolutions that decide

interpretative doubts of civil law, are presented. As far as the measure in the form of questions of law under Article 390(1) or Article 398¹⁷(1) of the Code of Civil Procedure is concerned, an essential nature of a fundamental prerequisite for any such question submitted to the Supreme Court, i.e. serious doubts about a particular legal issue, is pointed out. Then, using the specific example of the case with reference no. III CZP 108/17, this paper presents the importance of legal problems connected with issues decided under the said Articles. Moreover, it shows the admissibility and conditional nature of the participation of a prosecutor in such proceedings, a role of a prosecutor, and sample content of a prosecutor's position with the specific proceedings serving as an example.

Key words

Supreme Court, resolution, legal issue, institution of preliminary questions, civil proceedings.